

COLECȚIA RÂSUL LUMII

CAMILIEN ROY (n. 1963, Bathurst, New Brunswick) este un scriitor canadian care impresionează prin talent și discreție. Nu caută cu înverșunare succesul, refuză răsfațul mediatic și își găsește timp și pentru alte lucruri, în afara cărților pe care le scrie. Roy studiază psihologia la Universitatea din Monckton și susține un masterat pe tema orientării profesionale la Universitatea din Laval. În prezent, trăiește la Robertville, unde desfășoară activități de consiliere profesională. Face parte din galeria așa-numiților scriitori acadieni, alături de Ronald Després și Raymond LeBlanc. Pentru *La première pluie* (*Prima ploaie*), romanul lui de debut, apărut în 1999, Camilien Roy primește Premiul Antonin Maillet Acadie-Vie și Premiul France-Acadie. Al doilea roman, *La Fille du photographe* (*Fiica fotografului*), publicat în 2005, îi aduce o nominalizare la Gala Premiilor Éloize. În tradiția *Exercițiilor de stil* ale lui Raymond Queneau, Camilien Roy publică în 2007 *L'Art de refuser un roman* (*Arta de a respinge un roman*), o colecție de nouăzeci și nouă de scrisori care impresionează prin vervă parodică și umor.

CAMILIEN ROY

Arta

de

a respinge

un roman

Traducere din franceză de
NICOLAE BALTĂ

H HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coordonatorul colecției: Radu Paraschivescu

Redactor Radu Paraschivescu

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corector: Anca Drăghici

DTP: Dumitru Olteanu, Cornel Drăghia

Tipărit la „Accent Print“ – Suceava

Camilien Roy

L'art de refuser un roman

© Éditions internationales Alain Stanké, 2007

All rights reserved

© HUMANITAS, 2009, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROY, CAMILIEN

Arta de a respinge un roman / Camilien Roy; trad.: Nicolae Baltă. –

București: Humanitas, 2009

ISBN 978-973-50-2418-5

I. Balta, Nicolae (trad.)

821.133.1-31=135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

Lui Justin...

*Aș vrea să-i mulțumesc lui Donald Roy
pentru generozitatea, sfaturile neprețuite și imensul lui respect
față de limba franceză.
Fără contribuția sa, această carte ar fi fost lipsită
de un strat indispensabil de poleială.*

cuvânt înainte

Tocmai ați lăsat stiloul jos. Preț de câteva clipe, cu un aer de beatitudine și de satisfacție, rămâneți cu privirea ațintită pe ultimul rând al primului dumneavoastră roman. După luni îndelungate (dacă nu cumva ani) de efort și de perseverență, vă vedeți în sfârșit opera terminată. Amețit de euforia muncii împlinite, vă lăsați moleșit de beția creatorului care își admiră rezultatul trudei anevoioase. Un sfat: vă implor, țineți pe loc acest moment divin și savurați aceste câteva minute de plenitudine. Deoarece, după cum veți afla destul de repede, această fericire este mai efemeră decât viața unei găze canceroase. Prefer să vă previn fără întârziere, manuscrisul dumneavoastră de trei sute și ceva de pagini cu frumoasa lui poveste de dragoste, descrierile somptuoase și personajele atât de tulburătoare care v-au bântuit zi și noapte vreme de luni de zile – puteți la fel de bine să-l aruncați la coș. Nu veți găsi niciodată vreun editor interesat de el. Puteți să mă credeți pe cuvânt, știu câte ceva. Evident, deocamdată nu aveți nici cea mai mică bănuială.

Abia coborât înapoi pe pământ, de-abia așteptați să puneți sub ochii tuturor rodul creației dumneavoastră. A sosit vremea să alegeți o editură. Fiindcă, evident, vă imaginați cu naivitate că alegerea unei edituri nu depinde decât de dumneavoastră. Le rețineți pe cele mai bune, pe cele mai prestigioase, pe cele a căror reputație e suficientă ca să vă consacre ca scriitor important înainte chiar ca o singură pagină din manuscris să fi fost tipărită. Sunteți încă un ilustru necunoscut, dar, îngăduitor, dați dovadă de o modestie care vă face cinste. Pentru a evita ca pasiunea pe care-o va stârni romanul dumneavoastră să se transforme în conflicte și scene de gelozie în mediile literare, vă limitați selecția la patru sau cinci edituri. Numai aceste fericite alese vor avea privilegiul de-a vă descoperi și, în același timp, de-a vă lansa cariera. Va fi reținută oferta care va corespunde amplorii ambițiilor dumneavoastră (care sunt departe de-a fi modeste). Copiile romanului dumneavoastră odată trimise prin poștă, nu vă rămâne decât să așteptați vestea cea bună.

Și timpul trece: o săptămână, două săptămâni, și iată că a trecut o lună. V-au sosit confirmările de primire, dar nici un verdict. Fără să vă lăsați cătuși de puțin pradă panicii și cu atât mai puțin descușurării, așteptați cu răbdare. Dați dovadă de un optimism de nezdruccinat. La urma urmei, editurile astea primesc sute de manuscrise pe lună: trebuie să le dai timp să facă lucrurile cum trebuie. Și, oricum, v-au trebuit luni de zile, dar ce spun eu luni, ani întregi ca să vă scrieți romanul, așa că două-trei săptămâni

în plus sau în minus n-o să reușească să vă descurajeze. Totuși, după trei luni, sunteți puțin cam intrigat, ca să nu spunem agasat, în fața acestei muțenii care persistă. De fapt, ceea ce vă deranjează, vă necăjește, e faptul că sunteți privat de această glorie pe care o credeți foarte aproape. Asta vă rănește. Ați investit atât de mult în acest prim roman, încât este normal că v-ați lăsat pradă (deși fără voia dumneavoastră) micului păcat al orgoliului. Nu aveți de ce să vă rușinați de ambițiile dumneavoastră. Cei mai mari scriitori au cunoscut și ei aceste momente de slăbiciune. Din păcate pentru dumneavoastră, departe de-a se rezolva, situația intră într-un derapaj complet. După șase luni lungi de așteptare interminabilă, ca să nu spunem agonizantă, cutia de scrisori vă aduce în sfârșit un răspuns. Cu o mână tremurând de surescitare, deschideți plicul. Citiți primul rând și în aceeași clipă pământul vă fuge de sub picioare: „Domnule, avem regretul de-a vă informa că manuscrisul dumneavoastră nu a fost reținut...” Stupoare! Absurditate! Cu siguranță că la mijloc este o neînțelegere, cineva a greșit adresa. S-a făcut o eroare în privința autorului. Vă simțiți rău. Sunteți cuprins de greață. Recitiți fraza aceasta și, de fiecare dată, refuzul se confirmă. Nu e nici o greșeală. Năucit, întru câtva subrezit, tocmai ați suferit prima respingere literară. Amorul-proprriu a primit o lovitură, dar vă repuneți rapid pe picioare. După câteva minute de ușor dezechilibru, vă veniți în fire și raționalizați afrontul. Vă spuneți că oricum nu avuseserăți sentimente favorabile pentru această editură. De altfel, de câțiva ani, opțiunile ei editoriale dau naștere unor întrebări.

camilien roy

Nu, realmente, refuzându-vă manuscrisul, v-a făcut un serviciu. Să publicați un prim roman la o editură atât de prăfuită v-ar fi dezavantajat.

Ca un boxer care a pierdut prima rundă, strângeți din dinți și vă siliți să uitați umilirea suferită. Vă relu-ați iluziile de unde le-ați pierdut. Dar iată că, după acest seism, zguduirile se înmulțesc. La nici trei zile de la scrisoarea otrăvită, cutia de scrisori recidivează cu nerușinare. De data aceasta nu una, ci două scrisori de refuz, care, ca o măciucă, nimicesc puținele speranțe care vă rămăseseră. În acest moment, încrederea oarbă că veți fi publicat se fărâmițează sub povara decepției. Această umilire crudă odată trecută, vă recăpătați o demnitate părelnică și trimiteți manuscrisul neînțeleș altor edituri. Acum țintiți mai jos, sperând că aceștia din urmă vor fi înțelegători și vor da dovadă de o mai mare receptivitate față de primul roman al unui necunoscut. Încă n-o știți și arborati un optimism neștirbit, dar v-ați început colecția de scrisori de respingere. În foarte scurt timp, fiind copleșit de ele, nu prea veți mai ști ce să faceți. Ele se vor aduna, claie peste grămadă, în fundul unui sertar, unde le ascundeți ca să nu vă amintească de acumularea eșecurilor suferite.

Vă spuneți, fără îndoială, că exagerez, că pun de la mine, că dramatizez. Să găsești o editură pentru primul tău roman nu este totuși chiar atât de greu. Vreți dovezi? Poate și amănunte? Ei bine, vă invit atunci să citiți, haideti, cufundați-vă în lectură! Am păstrat toată corespondența mea rușinoasă, am ela-

arta de a respinge un roman

borat chiar un sistem de clasificare simplu și eficace ca să mă descurc. Veți putea citi refuzuri de toate felurile imaginabile. De la cele mai clasice la cele mai iluminate – se găsesc de toate. Veți constata că persoanele din acest mediu nu se dau înapoi de la nimic ca să refuze manuscrisul unui necunoscut. Fiți însă liniștit, ca să nu pun pe nimeni în încurcătură (și totodată ca să nu fiu dat în judecată pentru calomnie), am considerat preferabil să trec sub tăcere majoritatea numelor acestor indivizi și pe cel al editurilor la care lucrează.

Haideți, citiți, faceți-vă însemnări, dacă vă îmboldește inima, și, mai ales, curaj!

clasic

Domnule,

Am primit manuscrisul dumneavoastră, pe care comitetul nostru de lectură l-a examinat cu mult interes. Din nefericire, avem regretul de-a vă anunța că el nu a fost reținut pentru publicare. Lucrarea pe care ne-o propuneți nu este lipsită de calități și nici de interes, dar nu corespunde lucrurilor pe care le căutăm în cadrul politicii noastre editoriale. Vă dorim mai mult succes la o altă editură mai aptă să asigure cărții dumneavoastră o carieră demnă de așteptările pe care le aveți.

Vă mulțumim că ați avut încredere în editura noastră și vă rugăm să primiți cele mai bune sentimente din partea noastră.

agresiv

Ce-i cu chestia asta pe care ne-ați trimis-o? Vă bateți joc de noi, sau ce? E o glumă? Cum vreți să publicăm așa ceva? Regret, dar decizia comitetului nostru de lectură a fost categorică și unanimă: refuzul.

Ca să fiți scriitor, domnule, trebuie să dați dovadă de efort, de disciplină, de originalitate, iar asta cere un minimum de talent. În această privință, nu vreau să vă ofensez, dar sunteți deficitar. Din manuscrisul dumneavoastră nu se înțelege nimic, iar povestea asta de dragoste nu se susține. Personajele dumneavoastră nu conving pe nimeni, fiindcă nu au profunzime.

Îmi pare rău, dar, în locul dumneavoastră, mi-aș schimba meseria. Faceți-vă un serviciu și renunțați la scris cât mai e timp.